

G O S P O D O - BORCI, POBOVICI I OFICIRI,

Srećni smo, ako se u ovom ratnom vihoru i ovom trenutku, tako može reći, što smo se danas okupili na ovom mjestu u nikad pokorenom i slobodnom Frnjavoru, da na ovaj, više tužan a ipak svečanski način, obiđježimo dvije godine od početka mobilizacije jedinica TO u Opštini, i podsjetimo se na slavni ratni put Frnjavorske lake pješadijske brigade, dug više od 14 mjeseci i oko 150 km.

Šematski je to nacrtano i na bini ispred vas.

Kažemo tužan, jer smo u direktnim borbenim dejstvima sa neprijateljem srpskog naroda, u borbi koja nam je nanetnuta, izgubili 55 najboljih i najhrabrijih boraca, srpskih očeva i sinova. Ranjeno je, teže ili lakše, 370 boraca. Svečarski, jer smo i ovaj put kao i u svim dosadašnjim sličnim situacijama koje su zadesile srpski odnosno pravoslavni narod na ovim prostorima pokazali da smo svoji na svome i da smo kadri da očuvamo svaki pedalj svete naš otadžbine.

U to ime, pozivam vas da minutom ćutanja odamo poštu našim poginulim saborcima / NEKA IM JE VJECNA SLAVA I H V A L A /.

Teško je, u nekoliko minuta predviđenih za ovaj čin, iznijeti sve podatke pomno zabilježene u dušama ratnika i ratnim dnevnicima. Istorija će tek da se piše. Znaće se "koja vjera, a ko li nevjera".

Prije formiranja Frnjavorske lake pješadijske brigade odigrali su se značajni i presudni događaji za našu opštinu i uopšte za naš narod.

Zbog nevonastale situacije u Jugoslavije i poznatih događaja u bivšoj BiH, 18.septembra 1991. godine uslijedila je naredba o mobilizaciji jedinica TO, pa i u našoj opštini. Mobilisana je Komanda OpšTO, a odmah zatim, Zaštitno štabna četa, Odred TO, protivdiverzantski vod i jedinice TO mjesnih zajednica. Počelo je naoružavanje jedinica, obuka, bojevo gadjanje i pripreme za punu borbenu gotovost.

Frnjavorski odred TO, i pored mobilizacijskih i kadrovskih problema, u jednom dijelu uspijeva da se konsoliduje i po naredbi komandanta 5. Korpusa o formiranju brigade TO u Rakovačkim barana treba da krene u borbena dejstva van područja frnjavorske opštine.

Na poziv Alije Izetbegovića, Odred napušta većina muslimana. Ipak, Odred je sa 120 vojnih obveznika 10.10.1991. godine otišao u Laminec a narednog dana u Laminec je otišlo je još 140 vojnih obveznika koji su nakon smotre i saopštenja da se ide u borbena dejstva preko Save odbili naredjenje zbog čega su razoružani i vraćeni u Frnjavor.

Prva komanda ratne jedinice Odreda TO - komandan Živojin Kuzmanović, zamjenik Srećko Aulić, operativac Vitomir Djurdjević, pomoćnik komandanta za obavještajno-bezbjednosne poslove Nikola Merlović, pomoćnik komandanta za moralni rad Ivo Rakonjac, pomoćnik za pozadinu Slobodan Bljivić i 114 boraca, 13.10.1991. godine prelazi Savu i uvodi se na liniju odbrane u Donjim Bogićevcima. Od tada pa do odlaska iz Zapadne Slavonije na linijama odbrane u Gornjoj Varoši u sastavu druge partizanske brigade, a zatim 329. oklopne brigade u Goricama i Dragaliću, uz stalne provokacije i žestoke okršaje, kroz odred je prošlo oko 900 boraca, od kojih su tri poginula i više ranjeno. Odred je kasnije, kao 1. bataljon bio okosnica formiranja Frnjavorske lake pješadijske brigade.

Uporedo sa borbama u Zapadnoj Slavoniji i organizacijom pojune Odreda iz jedinica mjesnih zajednica, na području opštine jača sistem odbrane. Od jedinica mjesnih zajednica ponovo su formirani rejonski štabovi Fotočani, D.Vijačani i Šibovska. Počela je obuka komandira jedinica. Opštinski štab TO donos odluku o formiranju odjeljenja Vojne policije a polovinom novembra uradjena je i procjena ugroženosti teritorije opštine Frnjavor i izdato naredjenje o pojačanim mjerama fizičkog obezbedjenja objekata na terenu opštine. Pripreme jedinica traju sve do druge polovine marta 1992. godine. Na rubnim područjima opštine, prema procjeni ugroženosti teritorije, rade se fortifikacije objekti a posebno na pravcu prema Derventi.

Od jedinica rejonskog štaba Šibovska i čete iz Trstenaca počinje formiranje 2. Odreda TO. U isto vrijeme obučavaju se posade za haubičku bateriju 122 mm, PAT i T-12, a u Šibovskoj se stvara pozadinska baza koja je na samom početku, a i kasnije odigrala veliku ulogu u potpunom opremanju i snabdijevanju jedinica

26.05.92,

naoružanjem, MTS i hranom.

Zbog novo nastale situacije na prostoru derventske opštine jedinice tadašnje 2. Odreda TO Frnjavor izmještene su na liniju Pjevalovac - Simića brdo - Agići, što je, kako se to kasnije pokazalo, bilo presudno za našu opštinu uz jačanje borbene gotovosti i utvrđivanje linije odbrane 2. Odreda TO, OpšTO Frnjavor dao je ogroman doprinos u formiranju jedinica u Kalenderovcima, Osinji i drugim srpskim selima, pomažući im kadrovski, u naoružavanju, odjeći, obući, ishrani i lijekovima. Ovim su kasnije stvoreni uslovi za ponovno formiranje 327. brigade koja je tada bila u rasulu.

Uz ratna dejstva na Bijelom brdu koja su počela u aprilu 1992. godine 2. Odred TO preformiran je u bataljon, a od naših jedinica formiran je još jedan bataljon, koji su kasnije /20.05.1992. godine/ ušli u sastav 327. brigade i pod komandu 5. korpusa. Već 29. maja 1992. godine stigla je naredba o formiranju Frnjavorske lake pješadijske brigade. Opštinski štab TO je stavljen u ulogu komande brigade, a 5. korpus je reorganizovan u 1. KK.

U jedinicama mjesnih zajednica bilo je na raspolaganju oko 1350 v/o. U međuvremenu iz Dragalića se vratio Frnjavorski odred koji je ušao u sastav Brigade kao 1. bataljon.

Od jedinica iz vojnih štabova D. Vijačani i Potočani 08.06.1992. godine formiran je 2. bataljon kojim je komandovao kapetan I klase Nemanja Segić.

Odmah u toku formiranja Brigada, po naredjenju više komande, kreće u borbena dejstva zajedno sa prištabskim jedinicama /vojna policia EDV/, na Cer. Učestvuje u oslobadjanju Cera, a u žestokoj borbi teško je ranjen komandant 2. bataljona Nemanja Segić. Zamjenjuje ga Milorad Kuzmanović kapetan I klase, do tada komandir 1. čete.

Slijede nove naredbe i dalji borbeni zadaci. Na osnovu naredbe 1. KK Brigada odlazi na ratište u G. Skugrić gdje preuzima plazni položaj koga je do tada držao poznati Fajin bataljon iz 16. krajiške brigade, a koji je prethodno pretrpio velike gubitke. U sadejstvu sa pridodatim tenkovskom četom 2. bataljon je 26.06.1992. godine krenu u napad na Čardak. U žestokom napadu bataljon istog dana izbijaju na glavnu komunikaciju u Čardaku gdje se spaja sa semberskim jedinicama.

Koridor je probijen u sadejstvu sa bataljonom Vojne policije 1.KK. Nije bilo gubitaka u živoj sili. Nastalo je opšte slavlje. Na Vidovdan, 28.juna 1992. godine, krenuli su prvi konvoji u Krajinu sa kiseonikom i lijekovima za oboljelu djecu.

Ojačana vodom vojne policije i FDV, Brigada je krenula u dalja dejstva i na Vidovdan izbija na r. Bosnu gdje se utvrđuje za odbranu, oslobodivši selo Garevac. Na modričku ratište stižu i prvi, a zatim i 3. bataljon i ovdje se prvi put brigada kompletirala 06.07.1992. godine.

Nakon kratkog zatišja na ratištu, slijedi forsiranje r.Bosne i borbe za oslobodjenje Odžaka, Iruda i okolnih mjesta. Posao je ponovo svojski odradjen, Brigada izbija na r. Savu a zatim od više komande dobija sedmodnevni odmor poslije koga kreće na brodsko-ratište, vjerovatno najteže na svom ratnom putu - na Obodni kanal gdje preuzima položaje od dubičke brigade koja je takodje ranije pretrpila velike gubitke. Pridodati smo TG-3. Organizovana je čvrsta odbrana, a po zapovijesti za napad Brigada je prvi put prešla kanal 18. avgusta 1992. godine i tom prilikom likvidira, a 34 neprijateljska vojnika. Morala se povući jer u napad nisu krenuli susjedi.

Ključ za ovladavanje Obodnim kanalom načinila je Osinjska brigada koja je, postavljanjem pontorskog mosta na glavnoj komunikaciji Derвента - Brod, omogućila uvodjenje naše brigade u borbu. Sistemom bočnog napada neprijatelju su 30.09.1992.godine nanoseni veliki gubici u živoj sili i MTS. I ovdje su svoj veliki doprinos dali Vojna policija i FDV. Ovim je omogućeno uvodjenje u borbu Krnjinske i Vučijačke brigade, a naša brigada je nastavila dejstva i oslobodila Zborište i Novo Selo i po drugi put izbila na r.Savu. Neprijatelj je preteran preko Save, oslobodjen je Brod. U ovim borbama bilo je više poginulih i ranjenih naših boraca. Uspostavljena je linija odbrane na r. Savi od ušća Ukaine do Sijekovca.

Iz Novog Sela je 25.10.1992.godine krenula borbena grupa naše Brigade u borbu za oslobodjenje Jajca. Grupa je brojala 61-og borca. I ovaj posao je uspješno obavljen.

Već 03.11.1992. godine stiglo je naredjenje o premještanju naše Brigade na novo ratište. Brigada je 12.novebra otišla na Tesličko ratište gdje je imala zapažene borbe na Stražbi i Hatkinjoj njihi u kojima je ranjeno 8 naših boraca, a medju njima i komandant 3. bataljona Ratko Desić. Komandu u 3. bataljonu preuzeo je Srdjan Tomić, dotadašnji pomoćnik načelnika brigade za operativno-nastavne poslove.

Brigada ostaje na teslićkom ratištu do 04.12.1992.godine kada se izmješta na dobojsko ratište - Putnikovo brdo - Bandera - - Gojakovac. Na ovoj liniji nije bilo većih borbenih dejstava ali je organizovana čvrsta linija odbrane. Jedno vrijeme Brigada je bila u rezervi OG Doboj, a 1. bataljon je otišao na Ozren zbog opasnosti od neprijateljskog proboja ove linije Srpske odbrane.

Na brčansko ratište Brigada je krenula 04.02.1993. godine /ukupno 591. borac/. Pretpočinjena je Istočno bosanskom korpusu. Slijede borbe na poznatoj Vranovači a zatim u Lukićina, Furićina i Rogozanu, odnosno u s. Ulice gdje je organizovana čvrsta odbrana. Nekoliko puta je žestoko uzvraćano na neprijateljske provokacije, a u poslednjoj akciji za oslobađanje Broda i obezbedjenje električne energije za Krajinu, Brigada je na svojoj liniji ostvarila značajne rezultate, zauzela rovove na 1. liniji neprijateljske odbrane i potisnula neprijatelja prema s. Vitanovići. Za ove uspjehe dobila je pohvalu od komandanta IBI. Na brčanskom ratištu imali smo više poginulih i ranjenih boraca.

I koliko god bih u ovom trenutku želio da iznesem sve činjenice iz ratnog dnevnika brigade, vrijeme mi nebi dozvolilo a i kompletni podaci o ratnom putu su tek u obradi. Nepominjem ni imena najzaslužnijih. Nekima će danas biti pročitane naredbe o unapređenju, pohvale i priznanja, a više boraca i starješina predloženo je za dli-kovanje.

Svakako, sve ovo nebi mogli da uradimo bez podrške i pomoći viših vojnih komandi, civilnih vlasti, nekih društvenih i privatnih firmi i prevashodno naroda Srpskog i humanitarnih organizacija koji su spremni da u svakom trenutku pomognu i pruže pomoć borcima i boračkim porodicama, posebno porodicama poginulih.

S vjerom u pobjedu Srpskog naroda i pravedan ishod nepravedno nam nametnute borbe, čestitam vam na postignutim uspjesima i današnju svečanost.

Prnjavor, 02.10.1993.godine